

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XXIX. — Wydana i rozesłana dnia 27 czerwca 1884.

103.

Rozporządzenie Ministra handlu z dnia 23 czerwca 1884,
tyczące się organizacyi zarządu kolei żelaznych rządowych w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych i ustanawiające siedziby Dyrekcyj ruchu kolei żelaznych, które na zasadzie tejże organizacyi mają być zaprowadzone.

Podaje się niniejszem do wiadomości zatwierdzoną Najwyższem postanowieniem z dnia 8 czerwca 1884 organizacyą zarządu kolei żelaznych rządowych w królestwach i krajach w Radzie państwa reprezentowanych, nadmieniając, że w §. 35 tejże zamieszczone są postanowienia co do terminu, od którego organizacya ma być zaprowadzona, przyczem oznajmia się, że c. k. Dyrekcyja budowy kolei żelaznych rządowych zjednoczona będzie z Dyrekcyą główną od dnia 1 października b. r.

Zarazem na zasadzie przyzwolenia udzielonego przerzeczonem Najwyższem postanowieniem, przeznacza się na siedziby c. k. Dyrekcyj ruchu, które w myśl nowej organizacyi mają być utworzone, Wiedeń, Linz, Insbruck, Bielak, Budjowice, Pilzeń, Pragę, Kraków, Lwów, Polje i Spljet.

Pino r. w.

Organizacya

zarządu kolei żelaznych rządowych w królestwach i krajach
w Radzie państwa reprezentowanych.

I. Postanowienia ogólne.

§. 1.

Ruchem na kolejach państwa, któremi Rząd na własny rachunek zawiaduje, jakoteż na kolejach prywatnych, w administracyi rządowej będących, zarządza, tudzież budowę kolei rządowych kieruje pod zwierzchniczym nadzorem Ministra handlu, Władza wspólna, temuż bezpośrednio podlegająca, która urzęduje niezależnie od wszystkich innych spraw kolejowych ministerstwa handlu i zowie się: „c. k. Dyrekcyą główną kolei austriackich rządowych“.

Dyrekcya główna ma być w sprawach rzeczzonego zakresu czynnikiem wykonawczym Ministra handlu i w przymocie tym ma reprezentować przerzeczone koleje jako sieć łączną mianowicie w obec Władz wojskowych naczelných, tudzież w obec innych zakładów komunikacyjnych i w Związku niemieckich zarządów kolejowych.

W razie uruchomienia wojska, Dyrekcya główna wstępuje natychmiast do zarządu naczelnego transportów wojskowych.

§. 2.

Do kierowania na kolejach w §. 1 wzmiankowanych, służbą ruchu miejscowego w okręgach, których rozległość będzie zależała od potrzeb obrotu, ustanawiają się pod zwierzchnictwem Dyrekcji głównej urzędy, noszące nazwę „c. k. Dyrekcya ruchu kolei żelaznych“.

Ruchem zakładu przewoźniczego i żegluga na jeziorze bodeńskim zawiadywać będzie osobna inspekcja żeglarska w Bregencji, podlegająca bezpośrednio Dyrekcji głównej.

§. 3.

Miejscową służbę ruchu na kolejach w §. 1 wzmiankowanych, uorganizowaną ze względu na potrzeby miejscowe i w ogóle z oddzieleniem od siebie trzech głównych gałęzi służby, sprawować będą następujące w hierarchii najniższe czynniki:

- a) służbę nadzorczą, jakoteż służbę konserwacji kolei i budowniczą dla tych budowli, dla których osobne zarządy budownicze nie są ustanowione, wydziały konserwacji kolei;
- b) służbę obrotową i handlową, stacje (przystanki), z których ważniejsze zwać się będą: „c. k. Urząd ruchu kolei“ i otrzymają szerszy zakres działania;
- c) służbę pociagową i warsztatową, po części zarządy palarni, po części zarządy warsztatów.

Oprócz wydziałów konserwacji kolei ustanowione być mogą do kierowania nowymi budowlami na kolejach żelaznych, na których Rząd ruch utrzymuje, osobne urzędy techniczne (wydziały, zarządy budownicze).

§. 4.

Nowe koleje żelazne, które mają być budowane kosztem rządowym, budowane będą przez zarządy budownicze do tego celu ustanowione, podlegające bezpośrednio Dyrekcji głównej, którym podlegają wydziały pojedynczych przestrzeni budowy.

§. 5.

Do wydawania opinii w sprawach ekonomicznych, dotyczących się obrotu kolejowego, przydaje się Ministrowi handlu Radę kolei rządowych.

§. 6.

Koszta naczelnego zarządu ruchu kolei rządowych, równie jak koszta budowy kolei rządowych, rozkładane będą na pojedyncze koleje w stosunku, który ustanowi ministerstwo handlu.

§. 7.

Językiem służbowym zarządu kolei żelaznych rządowych jest niemiecki.

Ten język mianowicie używany będzie w całej wewnętrznej służbie, jakoteż do korespondencji wszystkich czynników zarządu kolei rządowych między sobą. Wszystkie czynniki zarządu kolei rządowych korespondować mają z Władzami wojskowymi i cywilnymi w języku niemieckim.

Ustanowione jednak w Galicji dyrekcje ruchu kolei żelaznych, jakoteż urzędy im podlegające w tymże kraju, mają stosownie do obowiązującego tamże rozporządzenia ministerjalnego z dnia 5 czerwca 1869, wydanego na zasadzie Najwyższego postanowienia z dnia 4 czerwca 1869, używać polskiego języka do korespondencji z rządowymi niewojskowymi Władzami, urzędami i sądami krajowymi, jakoteż z tamtejszymi władzami i czynnikami autonomicznymi. Postanowienie to nie stosuje się do wzajemnych stosunków rzeczonych Dyrekcji ruchu kolei żelaznych i niższych urzędów między sobą albo z urzędami i czynnikami służby pocztowej i telegraficznej w kraju będącymi.

Na podania i odezwy stron lub Władz i czynników autonomicznych, nadchodzące do Dyrekcyj ruchu kolei żelaznych a napisane w jednym z języków publicznie używanych w tych częściach kraju, w których leżą przestrzenie kolei, Dyrekcyi ruchu wydzielone, odpowiadać trzeba w tym samym języku.

Wszelkie uwiadomienia przeznaczone dla publiczności (obwieszczenia, napisy, okólniki itp.) wydawane będą w języku niemieckim i w tym, który w kraju jest publicznie używany.

Do porozumiewania się z publicznością będzie służył język niemiecki i język w kraju publicznie używany podług tego, czy zapytanie lub wyjawienie myśli, wymagające odpowiedzi, uczyniono w jednym lub drugim języku.

§. 8.

Zarząd kolei żelaznych rządowych nie podlega pod względem technicznym nadzorowi innych czynników rządowych.

Gdyby Inspekcyja główna kolei austriackich, obowiązana w myśl ustawy przestrzegać bezpieczeństwa i porządku w ruchu kolei żelaznych, miała do uczynienia jakie zarzuty ruchowi na kolejach zarządu rządowego, winna we względzie zarządzenia złemu porozumieć się z odpowiednią Dyrekcyą ruchu kolei żelaznej a jednocześnie uwiadomić o tem Dyrekcyą główną przez zakomunikowanie jej odpisu. Gdyby omieszkało zaradzić, trzeba przedstawić rzecz Ministrowi handlu.

II. Dyrekcyja główna.

§. 9.

Przewodniczącym Dyrekcyi głównej, która ma być ustanowiona do zawiadywania ruchem na kolejach rządowych i budową kolei rządowych, będzie naczelnik oddziałowy ministerstwa handlu i będzie używał tytułu „prezesa“.

Dyrekcyja główna, która w poruczonym jej zakresie działania załatwia samodzielnie wszystkie sprawy, nie zastrzeżone Ministrowi handlu, kieruje pod bezpośrednim nadzorem Ministra handlu całą służbą Dyrekcyj ruchu kolei żelaznych, tudzież zarządów budowniczych pod względem administracyjnym, technicznym, ekonomicznym i dogląda ją pod temi względami.

Stosunki Dyrekcyi głównej do Inspekcyi głównej kolei żelaznych austriackich, uregulowane zostaną osobnem rozporządzeniem Ministra handlu.

§. 10.

Dyrekcyja główna obejmuje:

I. Oddział prezydyalny, który mianowicie będzie się zajmował przedmiotami, stósownie do zakresu działania Ministrowi handlu zastrzeżonemi (§. 16);

tudzież oddziały techniczne

II. konserwacyi kolei i budowy (także budowania nowych linii);

III. służby obrotowej i machinowej, do której należy także służba pociągowa i warsztatowa;

IV. służby administracyjnej i handlowej, do której należy kontrola przychodów, buchalterya i kasowość.

Przełożeni oddziałów technicznych (dyrektorowie) mają w zakresie im wyznaczonym reprezentować samodzielnie Dyrekcyą główną a w szczególności znosić się z Władzami wojskowemi.

Gdyby zachodziła potrzeba, rzeczne oddziały techniczne będą dzielone na poddziały.

Buchalteryą jakoteż kasą główną będą zawiadywali niezawisłe od siebie osobni przewodniczący.

Porządek czynności Dyrekcyi głównej ustanowi Minister handlu.

§. 11.

Prezesa mianuje Najjaśniejszy Pan.

§. 12.

Prezes kieruje wszystkimi sprawami poruczonemi Dyrekcyi głównej. Jest za jej czynności odpowiedzialny, a to, o ile nie załatwia ich bezpośrednio w tym sposobie, że starać się ma, aby osoby, przeznaczone do pełnienia służby, wykonywały ją podług przepisów i zniewalać je do należytego sprawowania obowiązków służbowych.

Zastępcę prezesa ustanowi Minister handlu.

Przełożonymi oddziałów technicznych w §. 10, l. II—IV wzmiankowanych, mianowani będą urzędnicy wyżsi, którzy będą używali tytułu „dyrektor“ z dodatkiem oznaczającym gałąź służbową oddziału (dyrektor budowy, dyrektor obrotu, dyrektor administracji).

Zadaniem dyrektorów będzie kierowanie bezpośrednie gałęziami służbowymi w oddziałach technicznych scentralizowanemi, jakoteż nadzorowanie niższych urzędników i czynników do nich ustanowionych a mianowicie czuwanie nad tem, aby w ich oddziale służba sprawowana była podług odnośnych przepisów i aby pod względem technicznym zawsze czyniła zadość wymaganiom.

Dyrektorowie są odpowiedzialni za dopełnianie obowiązków swoich głównie prezesowi i winni postępować według poleceń od niego otrzymanych.

Deklaracje prawnie obowiązujące w obrębie zakresu działania wyznaczonego Dyrekcyi głównej wydaje prezes a względnie jego zastępca.

Sprawy załatwiane będą w Dyrekcyi głównej podług postanowienia prezesa, wyjąwszy sprawy porządkowo-karne, w których wnioski czyni komisya.

§. 13.

Dyrekcyi głównej a względnie Ministrowi handlu zastrzeżone są we względzie ruchu kolei w §. 1 wzmiankowanych wszystkie te sprawy, które nie należą do zakresu działania ustanowić się mających Dyrekcyj ruchu (§. 28).

Zakres działania Dyrekcyi głównej obejmuje z obowiązkiem zasięgania w niektórych sprawach pozwolenia, w szczególności także:

1. Jednostajne i zgodne z sobą uregulowanie służby we wszystkich gałęziach, mianowicie wydawanie obowiązujących powszechnie przepisów służbowych, instrukcyj i wszelkich innych rozporządzeń zasadniczych, jakoteż interpretacya, zmiana i uchylanie tychże;

2. sprawy budżetowe, kasowe i rachunkowe całego zarządu kolei rządowych za współdziałaniem wydziałów rachunkowych, przydanych Dyrekcyom ruchu kolei żelaznych;

3. znoszenie się z Władzami naczelnymi wojskowemi i cywilnemi, z innemi zarządami kolejowemi i zakładami komunikacyi, jakoteż ze Spółkami kolei, na których ruch Rząd utrzymuje;

4. ustanawianie i zmiana pocztu osobowego, naznaczanie stopni urzędnikom, mianowanie, posuwanie, wypowiedzanie służby (przenoszenie na emeryturę) i decydowanie w sprawach porządkowo-karnych, dotyczących się urzędników i pomocników urzędniczych, przenoszenie tychże — o ile to nie ma nastąpić w okręgu tej samej Dyrekcyi ruchu — jakoteż mianowanie i przenoszenie przełożonych służby, przyjmowanie i oddalanie lekarzy kolejowych i agentów handlowych, nareszcie wymiar emerytur i prowizyj dla całego pocztu osobowego, tudzież inne sprawy osobowe pocztu pełniącego obowiązki w Dyrekcyi głównej;

5. zarządzanie funduszami do zaopatrzenia i wszelkimi innemi humanitarnemi, dla podwładnych istniejącemi, podług odnośnych statutów;

6. kierowanie służbą konserwacyjną i budowniczą, jakoteż zatwierdzanie projektów i pozwalanie na czynienie w stanie kolei zmian, przechodzących zakres zwykłej konserwacyi lub dotyczących się używania zakładów kolejowych;

7. kierowanie służbą pociągową i warsztatową, jakoteż utrzymywanie w ewidencji całego parku wozowego i kontrola nad nim, wydawanie rozkazów co do używania go, nabywanie i pożyczanie wozów, kierowanie warsztatami nie podlegającemi Dyrekcyom ruchu kolei żelaznych;

8. kierowanie służbą obrotową, jakoteż ustanawianie porządku ruchu pociągów i zmiana tegoż;

9. ustanawianie i zmiana taryf dla pasażerów i towarów, udzielanie biletów bezpłatnych, znizanie opłat od przewozu osób i towarów, regulowanie stosunków obrotu w obec innych zakładów przewozowych, jakoteż zawieranie umów, gdyby do tego celu były potrzebne, tudzież kontrola nad przychodami, z wyjątkiem kontroli uad przychodami w obrocie wewnętrznym, należącej do Dyrekcyj ruchu;

10. zarządzanie materiałami, jakoteż nabywanie i rozdzielanie tych materiałów, tudzież rzeczy inwentarskich, których rodzaj wymaga zespoleń zawiadowstwa;

11. decydowanie co do zażaleń (rekursów) przeciw poleceniom niższych urzędów, jakoteż czuwanie i kontrola nad całą służbą.

§. 14.

Prezesowi Dyrekcyi głównej przydaje się stałą Radę pomocniczą do spraw finansowych i handlowych.

Pięciu członków tejże mianuje Minister handlu z grona członków Rady kolei żelaznych rządowych i na czas urzędowania tejże Rady.

Stałej Radzie przyboecznej przedstawione będą do wydawania opinij, wszystkie ważniejsze kwestye służby finansowej i handlowej, mianowicie czynić ona ma wnioski:

- a) co do przyzwalania na zniżenie taryf dla pasażerów i towarów;
- b) co do poruczania robót i dostaw na liniach dla ruchu otwartych, o ile poruczanie a względnie potwierdzanie zawartego kontraktu należy do Dyrekcyi głównej.

§. 15.

Członkowie stałej Rady przyboecznej mają stosownie do postanowienia prezesa Dyrekcyi głównej uczestniczyć w kontroli nad zarządkiem finansowym a mianowicie w skontrowaniu kasy głównej, tudzież w zarządzie funduszków emerytalnych i dobroczynnych.

Członkowie stałej Rady przyboecznej pobierać będą wynagrodzenie, którego wielkość oznaczy Minister handlu.

§. 16.

Ministrowi handlu waruje się oznaczenie tych spraw, wcielonych do zakresu działania Dyrekcyi głównej (§. 13), które mają mu być przedstawiane do decyzji lub zatwierdzania.

Mianowicie zastrzega się Ministrowi handlu:

1. Wydanie rozporządzeń, dotyczących się wykonania niniejszej organizacyi, jakoteż zatwierdzanie wszelkich ważniejszych zarządzeń organizatorskich w obrębie organizacyi najwyżej postanowionej;
2. ustanawianie corocznego preliminarza i pozwalanie na czynienie wydatków w onymże nie przewidzianych, w miarę dotacyj, które sposobem konstytucyjnym będą wyjednane;
3. mianowanie zastępcy prezesa Dyrekcyi głównej;
4. mianowanie przełożonych oddziałowych Dyrekcyi głównej, dyrektorów ruchu i kierowników budowy, jakoteż przełożonego inspekcji żeglugi na jeziorze bodeńskim;
5. mianowanie, posuwanie, wypowiedanie służby (przenoszenie na emeryturę) i decydowanie w sprawach porządkowo-karnych, dotyczących się wszystkich tych urzędników zarządu kolei rządowych, którzy pobierają więcej niż 2000 zł. rocznej pensyi, jakoteż udzielanie rzeczonym urzędnikom zaliczek i zapomóg;
6. udzielanie urlopu prezesowi, jego zastępcy i przełożonym oddziałowym Dyrekcyi głównej;
7. zatwierdzanie porządku służbowego (pragmatyki służbowej), składu osobowego i prawideł uregulowania płac pocztu osób, statutów instytucyj emerytalnych i prowizyjnych, jakoteż funduszków dobroczynnych;
8. zarządzanie wykonania robót przygotowawczych technicznych pod nowe linie, wybudowania tychże, jakoteż pozwalanie na otwarcie ruchu;
9. pozwalanie na zawarcie umów, dotyczących się zbycia lub obciążenia nieruchomości rządowych, tudzież zatwierdzanie umów, o ile suma kontraktowa, w razie rozpisania licytacji publicznej i przyjęcia najkorzystniejszej oferty nie przenosi sumy 150.000 zł., w innym razie sumy 30.000 zł.;
10. zatwierdzanie zasad do układu taryf, które mają być zaprowadzone do przewozu pasażerów i towarów.

III. Rada kolei rządowych.

§. 17.

Rada kolei rządowych składa się z przewodniczącego i 50 członków, których mianować będzie Minister handlu na trzy lata.

Z tych:

- a) 9 członków wybiera Minister handlu według własnego zdania a 5 członków mianowani będą tym sposobem, że Minister skarbu i Minister rolnictwa wskażą po 2 a wspólny Minister wojny jedną z osób, mających być mianowanemi;
- b) 24 członków mianowani będą na przełożenie Izby handlowo-przemysłowych i
- c) 12 członków na przełożenie rad kultury krajowej i wszelkich innych korporacji techniczno-rolniczych.

Z członków, którzy mają być proponowani według lit. b), przypada na pojedyncze Izby handlowo-przemysłowe następująca ilość:

na wiedeńską 3, berneńską, krakowską, pragską i tryestyńską po 2, lwowską i brodzką razem 2, gradecką i czerniowiecką po 1.

Inne Izby proponują wspólnie grupami:

liberecka, chebska	razem 1
budziejowicka, pilzeńska	" 1
ołomuniecka, opawska	" 1
lincka, salzburgska	" 1
innsbrucka, feldkircheńska	" 1
bożeńska, roverecka	" 1
celowiecka, lubnińska	" 1
gorycka, lublańska	" 1
rowińska, zadarska, spljecka, dubrownicka	" 1.

Z członków, którzy mają być proponowani podług lit. c), przypada po 1 na c. k. Towarzystwo rolnicze w Wiedniu, Gracu, Krakowie i Lwowie, tudzież na Radę kultury krajowej dla Czech, jako też na Towarzystwo kultury krajowej księstwa bukońskiego w Czerniowcach; nadto na c. k. Towarzystwa gospodarcze i rolnicze połączone w grupy

w Linzu, Salzburgu	razem 1
w Celowcu, Lublanie	" 1
w Gorycyi, Tryeście, Rowinii	" 1,

Rada kultury krajowej dla Tyrolu i Towarzystwo rolnicze w Feldkirchu proponują razem 2 (a mianowicie: po 1 sekcyja I Rady kultury krajowej dla Tyrolu z Towarzystwem rolniczym vorarlberskiem i sekcyja II Rady kultury krajowej dla Tyrolu);

c. k. Towarzystwo rolniczo-przyrodniczo-geograficzne morawsko-szląskie w Bernie i Towarzystwo rolniczo-leśnicze austriacko-szląskie w Opawie razem 1.

Mianowanie zastępców zastrzega się Ministrom pod lit. a) wzmiankowanym.

Proponując członków pod lit. b) i c) wzmiankowanych, trzeba zarazem podać ich zastępców.

§. 18.

Izby handlowo-przemysłowe, jakoteż korporacje rolnicze (Rady kultury krajowej) winny proponować na członków Rady kolei rządowych tylko te osoby, które są ich członkami.

Wolno im proponować ponownie tych samych członków po upływie okresu ich urzędowania.

Zastrzega się Ministrowi handlu staranie o ponowne obsadzenie miejsc opróżnionych w Radzie kolei rządowych przed upływem 3letniego okresu urzędowania. mianowicie zaś powołanie zastępcy według okoliczności zamianowanie innej osoby w takim przypadku, gdyby członek w skutek choroby lub jakiej innej przeszkody nie mógł dopełniać swoich obowiązków, albo gdyby mu to przychodziło z wielką trudnością.

§. 19.

Rada kolei rządowych ma prawo i obowiązek wydawać opinią w ważnych kwestyach obrotu kolejowego, dotyczących się interesów handlu, przemysłu, rolnictwa i leśnictwa.

Sprawy, w których Rada kolei rządowych wydawać ma opinią, o ile chodzi o koleje, na których Rząd ruch utrzymuje, są:

- a) wszelkie ważne wnioski dotyczące się taryf, mianowicie te, których przedmiotem jest ustanowienie taryf normalnych dla obrotu pasażerskiego i towarowego, tudzież zasady stosowania taryf wyjątkowych i dyferencyalnych;
- b) programy ruchu, które mają być ustanawiane dwa razy na rok (na miesiące letnie i zimowe);
- c) wnioski, dotyczące się zmiany przepisów regulaminowych, o ile nie chodzi o postanowienia techniczne, tudzież postanowień taryfowych, o ile nie odnoszą się tylko do stosunków wyjątkowych, przemijających;
- d) zasady poruczania dostaw i robót.

Nadto jest obowiązkiem Rady kolei rządowych wydawać na żądanie Ministra handlu opinią co do wyboru miejsc, w których mają być zaprowadzone Dyrekcyje ruchu kolei żelaznych, urzędy ruchu, magazyny materiałów i oddziały konserwacyi kolei.

Rada kolei rządowych może podawać zapytania i wnioski we względzie kolei, na których Rząd ruch utrzymuje.

Może także w sprawach, do jej zakresu działania należących, podawać wnioski, dotyczące się innych kolei żelaznych lub w ogóle spraw kolejowych.

§. 20.

Rada kolei rządowych zbiera się na posiedzenie na wezwanie Ministra handlu według potrzeby, najrzadziej zaś dwa razy na rok, to jest na wiosnę i w jesieni.

Prezes może zarządzić przypuszczenie do uczestniczenia w posiedzeniach Rady kolei rządowych znawców, nie będących czynnikami zarządu kolei rządowych.

Prawo przewodniczenia na posiedzeniach Rady kolei rządowych służy Ministrowi handlu, zastępcą zaś jego w Radzie kolei rządowych jest prezes Dyrekcyi głównej.

Gdy Ministra handlu i prezesa zajdzie przeszkoda, Minister handlu wyznacza zastępcę.

Rozprawy Rady kolei rządowych toczą się na posiedzeniach nie publicznych, według porządku czynności, który wyda Minister handlu.

Rada kolei rządowych daje opinią na podstawie uchwał wydanych większością głosów członków obecnych.

Zdania odmienne wciągnąć należy do protokołu na żądanie głosujących.

§. 21.

Członkowie Rady kolei rządowych, o ile nie są urzędnikami rządowymi, składać mają ślubowanie przed Ministrem handlu lub jego zastępcą.

Urząd ich jest honorowy i żadna płaca nie jest z nim połączona.

Członkowie nie mieszkający w Wiedniu, mają prawo do pobierania dyet po 8 zł. i do odbycia bezpłatnie podróży kolejami, na których Rząd ruch utrzymuje do miejsca, w którym się posiedzenie odbywa i napowrót, wagonem którejkolwiek klasy.

Także koszt podróży poniesione z powodu użycia innych środków komunikacyjnych będą im zwrócone.

IV. Dyrekcyja ruchu kolei żelaznych.

§. 22.

Dyrekcyje ruchu kolei żelaznych kierują w swoich okręgach na podstawie poleceń (§. 2) otrzymanych od Dyrekcyi głównej miejscową służbą ruchu, licząc tu służbę warsztatową i zarząd materiałów, jakoteż te nowe budowy, dla których nie są ustanowione zarządy budownicze, podlegające bezpośrednio Dyrekcyi głównej.

Dyrekcye ruchu kolei żelaznych są w myśl Porządku ruchu na kolejach żelaznych z dnia 16 listopada 1851 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1852) odpowiedzialne za porządek i bezpieczeństwo ruchu w swoim okręgu i w tej mierze podlegają nadzorowi i kontroli inspekcji głównej kolei austriackiej.

§. 23.

Każda Dyrekcya ruchu kolei żelaznych stanowi urząd zespolony do trzech głównych gałęzi służby (konserwacji kolei, obrotu, ruchu pociągów), tudzież do spraw administracyjnych ogólnych, licząc tu zarząd materyałów.

Podlegają jej: urzędy zaliczające się do najniższych kategorii trzech głównych gałęzi służby, tudzież inspektorat budowy i konserwacji, magazyn materyałów i oddział rachunkowy, który we względnie sposobu utrzymywania rachunków otrzyma osobne instrukcye.

Przekazy pieniężne Dyrekcyj ruchu kolei żelaznych realizuje zwyczajnie kasa stacyjna (urzędu ruchu), znajdująca się w siedzibie Dyrekcyj ruchu i utrzymuje do tychże oddzielne rachunki.

Wyjątkowo zaprowadzona być może w Dyrekcyj ruchu własna kasa.

§. 24.

Miejsca, w których dyrekcyje ruchu kolei mają być ustanowione, oznaczy Minister handlu za Najwyższem zezwoleniem, ze względem na potrzeby służby.

Siedziby urzędów ruchu, oddziałów konserwacji kolei i magazynów na materyały, oznaczy z szczególnym względem na wymagania służbowe nadzoru i rozkładu materyałów Dyrekcya główna za zezwoleniem Ministra handlu.

§. 25.

Przewodniczącym każdej dyrekcyj ruchu jest wyższy urzędnik, używający tytułu „Dyrektora ruchu“.

Jest on odpowiedzialny za cały bieg czynności, mianowicie za bezpieczeństwo, porządek i regularność ruchu w okręgu dyrekcyj.

Dyrektorowi ruchu przydaje się zastępcę, jakoteż odpowiedni poczet pomocników.

Wszyscy podwładni dyrekcyj ruchu kolei rządowych sprawować mają służbę stósownie do istniejących przepisów podług poleceń otrzymanych od Dyrektora ruchu.

Porządek czynności dyrekcyj ruchu kolei żelaznych podlega zatwierdzeniu Ministra handlu.

§. 26.

Dyrektor ruchu reprezentuje dyrekcyą ruchu na zewnątrz i wydaje w jej imieniu deklaracje prawnie obowiązujące.

We wszystkich sprawach, zaliczonych do zakresu działania dyrekcyj ruchu, znosi się bezpośrednio z uprawnionemi do tego Władzami wojskowemi i cywilnemi krajów, w których leży okrąg dyrekcyj ruchu, tudzież z inspekcją główną kolei austriackich, jakoteż z urzędami innych zakładów komunikacyjnych na równi będącemi.

Dyrektor ruchu winien bezwarunkowo spełniać w obrębie swego okręgu żądania komend terytoryalnych wojskowych, dotyczące się przewozu wojska i rekwizytów wojskowych a ma reklamować wozy do tego potrzebne, gdyby mu na nich zbywało.

Gdy transporty wojskowe idą po za granice okręgu, dyrektor ruchu, do którego udała się Władza wojskowa wysyłająca, winien w porozumieniu z dalszemi okręgami zarządzić co potrzeba we względzie odebrania i dalszego przewozu transportu wojskowego aż do miejsca przeznaczenia.

§. 27.

Dyrektor ruchu obowiązany jest zarządzać i nadzorować wykonanie wyższych poleceń, zniewalać podwładnych do dopełniania powinności i czuwać nad tem, aby ich współdziałanie przynosiło korzyść, jakoteż nad przestrzeganiem oszczędności, o ile tylko można.

Winien mieć na pieczy rezultat interesów swego okręgu i starać się o polepszenie go i w ogóle eksploatacji już to stósownemi środkami własnego zakresu działania, już też przez podawanie wniosków do Dyrekcyj głównej.

Gdyby zwłoka groziła niebezpieczeństwem, dyrektor ruchu ma prawo i obowiązek wydawania odpowiednich zarządzeń także w sprawach zastrzeżonych Dyrekcyi głównej, winien jednak zdać sprawę niezwłocznie celem uzyskania zatwierdzenia.

§. 28.

Zakres działania dyrekcyj ruchu kolei żelaznych obejmuje wykonywanie i nadzorowanie służby ruchu w obrębie własnego okręgu, a mianowicie:

1. układanie preliminarza rocznego i zawiadywanie dotacyami rocznymi przez Ministra handlu wyznaczonemi, jakoteż zestawianie wykazów administracyjnych i zamknięć rachunkowych;

2. przyjmowanie (mianowanie), przenoszenie, posuwanie, oddalanie ze służby (wypowiadanie), tudzież postępowanie porządkowo-karne co do wszystkich sług, licząc tu strażników i sług stałych wszelkich rodzajów, jakoteż co do pomocników przygodnie potrzebnych, stosownie do obowiązujących prawideł w granicach przepisanej ilości pocztu osób i zatwierdzonego preliminarza; następnie co do stałych urzędników podrzędnych i urzędników, jakoteż aspirantów na urzędników, dawanie pozwoleń do ożenienia, przenoszenie (z wyjątkiem przełożonych) w obrębie własnego okręgu, proponowanie do posunięcia, zarządzanie śledztw porządkowo-karnych, jakoteż zawieszanie w służbie.

Gdy się przenosi stałych urzędników podrzędnych, urzędników, tudzież aspirantów na urzędników, jakoteż, gdy się wytacza śledztwo porządkowo-karne przeciwko jednemu z nich lub go zawieszają, trzeba jednocześnie uwiadomić Dyrekcyą główną;

3. dawanie podwładnym urlopu na czas aż do czterech tygodni;

4. zezwalanie na wynagrodzenia i zapomogi z funduszów, jakie na podstawie zatwierdzonego preliminarza będą do rozrządzenia w kwocie aż do 100 zł., jakoteż czynienie wniosków, gdyby chodziło o większe kwoty;

5. załatwianie spraw podatku dochodowego od osób w służbie będących, jakoteż spraw podatku gruntowego i budynkowego od nieruchomości kolei w okręgu leżących;

6. odpuszczanie lub też pozwalanie na odpisanie zarzutów rachunkowych i wierzytelności nie dających się ściągnąć, tudzież strat w materiałach i zasobach inwentarskich, jeżeli wartość pieniężna nie przenosi w każdym z osobna przypadku 500 zł. a w tym samym roku ogółem 5000 zł., z zastrzeżeniem ściągania na drodze porządkowo-karnej;

7. sporządzanie i przedstawianie projektów do odbudowy, rozszerzeń budowy i nowych budów na liniach, na których się ruch odbywa;

8. wykonywanie takich budów podług zatwierdzonych projektów i preliminarzy o ile do tego nie są ustanowione osobne zarządy budownicze;

9. czynienie wniosków co do ustanawiania i zmiany porządku ruchu pociągów pasażerskich i towarowych;

10. rozporządzenie pociągów programowych, jakoteż pociągów wysyłanych w potrzebie, pociągów wojskowych, tudzież rozporządzanie pociągów osobnych i nadzorowanie całego ruchu pociągów i kontrola nad programem godzin;

11. rokowanie a względnie decydowanie, gdy chodzi o uszkodzenie wagonów, z wyjątkiem obliczeń z obcemi kolejami co do kosztów reparacyi wagonów;

12. zarządzanie parkiem machin i wagonów w obrębie okręgu dyrekcyi ruchu i czynienie wniosków, gdyby zachodziła potrzeba zmiany lub pomnożenia parku;

13. dochodzenia co do przygód nieszczęsnych;

14. sprawowanie policyi kolejowej;

15. czynienie wniosków we względzie ustanawiania taryf pasażerskich i towarowych;

16. udzielanie kart bezpłatnych i po cenie niższej w szczególnych przypadkach, tudzież miejscowe niżanie taryf towarowych, jedno i drugie w myśl instrukcyj osobnych, jakoteż czynienie wniosków w przypadkach nie przewidzianych w instrukcyach;

17. decydowanie co do zażaleń przeciw podwładnym (książki zażaleń) i załatwianie reklamacyj, tudzież roszczeń do wynagrodzenia w obrocie pasażerskim i towarowym miejscowym, o ile cała suma wynagrodzenia reklamowana w obrocie pasażerskim nie przenosi 100 zł. a w obrocie towarowym 1000 zł., jakoteż kontrola nad przychodami w obrocie miejscowym;

18. wydzierżawianie miejsc na składy i gruntów kolejowych, jakoteż ustępowanie czynszów aż do kwoty 100 zł.;

19. interwencya w pertraktacjach konkurencyjnych, jakoteż pozwalanie na stawianie budynków prywatnych nad koleją i w pobliżu dworców;

20. skontrolowanie kas i zapasów w obrębie własnego okręgu;

21. zawiadywanie warsztatami, o ile podlegają dyrekcji ruchu i magazynów na materiały, stósownie do istniejących przepisów;

22. zakupowanie na cały rok materiałów zużywczych i rzeczy inwentarskich z wyjątkiem tych, których natura wymaga, aby je kupowano zbiorowo (jak wozy, rzeczy rezerwowe, szyny itp.).

§. 29.

Materiały kupować należy (§. 28, l. 22) w granicach zatwierdzonego preliminarza potrzeb i kosztów z przestrzeganiem jak najściślejszej oszczędności.

Dostawy, których wartość preliminowana dochodzi do sumy 5000 zł. lub ją przewyższa, powinny być zabezpieczane zwyczajnie przez rozpisanie licytacji publicznej i poruczenie dostawy temu, który podał najkorzystniejszą ofertę.

Przy ocenianiu ofert trzeba zwracać uwagę nie tylko na ofiarowaną cenę, lecz także na zmieniające się stósownie do miejsca wyrobu koszty nadzoru fabrykacyi, transportu do miejsca odstawy, odbioru i rozdziału, jakoteż na wynikające stąd utrudnienia a zarazem na to, czy podawca oferty zdoła rzecz wykonać i czy zasługuje na zaufanie. Gdy warunki są jednakowe, pierwszeństwo trzeba dawać zawsze przemysłowi i płodom surowym własnego okręgu.

Jeżeli przeciwko rozpisaniu licytacji publicznej przemawiają ważne powody, jak np. stosunki targowe, mała ilość sposobnych oferentów, domyślne porozumienie się ich z sobą itp. można wyjątkowo poruczyć dostawę rzeczzonego rodzaju, jakoteż dostawy, których wartość wynosi mniej niż 5000 zł. co do których sposób poruczenia obierany być powinien w ogóle według okoliczności, przez ściślejszą licytacją lub na akord. Na akord kupować można zwłaszcza wtedy, gdy się nastęrcza sposobność zabezpieczenia dostawy po cenach jednostkowych, wziętych za podstawę do preliminarza pod warunkami korzystniejszymi od tych, które na dokonanej właśnie licytacji publicznej uzyskane zostały od innego zakładu lub przedsiębiorstwa.

Także i w takich przypadkach trzymać się trzeba tej zasady, że gdy warunki są równie korzystne, pierwszeństwo dawać należy własnemu okręgowi.

Dyrekcye ruchu kolei żelaznych stósować mają odpowiednio przepisy powyższe, gdy chodzi o poruczenie robót.

V. Postanowienia co do osób i końcowe.

§. 30.

Osoby składające poczet zarządu kolei rządowych (urzędnicy, urzędnicy podrzędni, słudzy, aspiranci itd.) mianowani są albo stale albo tymczasowo.

Prawa i obowiązki pocztu osób urządzone będą z zawarowaniem praw nabytych, porządkiem służbowym (pragmatyką służbową), którą wyda Dyrekcya główna a Minister handlu potwierdzi, tudzież innemi przepisami służbowemi na podstawie tejże wydaniami a według okoliczności osobnemi kontraktami służbowemi.

Emeryci, jakoteż wdowy i sieroty, otrzymywać będą zaopatrzenie z osobnych instytucyj emerytury (prowizyi), stósownie do odnośnych statutów, na podstawie wkładek, przez uczestników wnoszonych.

§. 31.

Postępowanie w sprawach porządkowo-karnych uregulowane będzie w zarządzie kolei żelaznych rządowych porządkiem służbowym (pragmatyką służbową), która w myśl §fu 30go ma być wydana, z zachowaniem tej zasady, że w każdej dyrekcji ruchu, jakoteż w Dyrekcji głównej, utworzona być ma komisya porządkowo-karna, która wydawać będzie uchwały większością głosów na podstawie wyniku śledztwa porządkowo-karnego,

§. 32.

O ile postanowienia powyższe (§§. 30, 31) nie ustanawiają odmiennych praw i obowiązków, przepisy, dotyczące się urzędników rządowych i sług rządowych, stosowane będą odpowiednio do urzędników, urzędników podrzędnych i sług zarządu kolei rządowych stale mianowanych.

§. 33.

Ministrowi handlu służy zawsze prawo przeznaczania do pełnienia służby naprzemian czynników ministerstwa handlu, inspekcji głównej kolei austriackich, tudzież zarządu kolei żelaznych.

Prawa służące tym urzędnikom, do których stosują się przepisy ustawy z dnia 15 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 47) nie będą naruszone przez powołanie ich do służby przy zarządzie kolei żelaznych.

§. 34.

Sprawowanie policyi kolejowej w myśl istniejących przepisów, należy głównie do przeznaczonych do tego w myśl instrukcji czynników miejscowej służby ruchu i dyrekcji ruchu kolei żelaznych, tudzież położonych oddziałów Dyrekcji głównej.

Przysięgę od osób przeznaczonych do sprawowania czynności policyi kolejowej, w §fie 102gim Porządku ruchu kolei żelaznych przepisaną, odbierać będą zastępczo czynniki zarządu kolei żelaznych rządowych.

§. 35.

Organizacya niniejsza ma być wprowadzona od dnia 1 sierpnia 1884.

Od tego terminu tracą moc wszelkie niezgodne z nią przepisy, mianowicie ogłoszone rozporządzeniem ministerstwa handlu z dnia 26 lutego 1882 (Dz. u. p. Nr. 25) „Zasady organizacyi ruchu na kolejach rządowych zachodnich, tudzież tych prywatnych, którei Rząd zawiaduje“.

Dyrekcya budowy kolei żelaznych rządowych, ustanowiona w myśl §fu 10go rozporządzenia ministerstwa handlu z dnia 26 sierpnia 1875 (Dz. u. p. Nr. 116) zjednoczona będzie z Dyrekcją główną w czasie, który Minister handlu oznaczy.
